

JU SREDNJA ZUBOTEHNIČKA ŠKOLA SARAJEVO

9. MAJ

**Dan pobjede nad fašimom, Dan evrope i Dan zlatnih
ljiljana**

Šejla Vojniković, prof.

ŠTA JE FAŠIZAM?

- ✘ Fašizam je oblik radikalnog autoritarnog nacionalizma, koji je nastao u ranom 20. stoljeću u Evropi. Pod uticajem nacionalnog sindikalizma, prvi fašistički pokreti su se pojavili u Italiji oko Prvog svjetskog rata, spajajući tipična desna stajališta s elementima lijeve politike u opoziciji prema komunizmu, socijalizmu, liberalnoj demokratiji i u nekim slučajevima, tradicionalnom konzervativizmu.
- ✘ Fašizam nije bio samo politički, nego također i kulturalni projekt, gdje su – u velikoj mjeri slijedeći estetske vizije koje je formirao veliki italijanski pjesnik Gabriele d'Annunzio – protivrječni uticaji savremene (u razdoblju između dva svjetska rata) tehnologije, militarizma, borbe za prava radnika i općenito siromašnih i zapostavljenih slojeva stanovništva povezani s italijanskim nacionalnim projektom na jedan način koji je pretendirao da totalitarno (odatle termin "totalitarizam") obuhvati čitavo nacionalnu zajednicu, u kojoj će "država", "vlast" i "društvo" postati neodvojivi, na način koji bi posve uklonio društvena proivrječja – u praksi će se to izvoditi na način da je zabranjeno izražavati bilo kakvo mišljenje ili htijenje koje se protivi željama vlasti.

Glavni predstavnici
fašizma u Evropi u
XX stoljeću bili su
Adolf Hitler
(Njemačka) i Benito
Musolini (Italija).

PREDSTAVNICI FAŠIZMA U EVROPI

KARAKTERISTIKE FAŠIZMA I TOTALITARNIH REŽIMA

- **Patriotizam i nacionalizam** su na jako bitnom mjestu za fašizam. Svaka kritika nacionalnih ideala, naročito rata se u najblažem slučaju smatra nepatriotskom a uglavnom izdajom. Državna propaganda stalno emitira ratnu propagandu i napad koji se opravdava preventivnim ratom. Fašizam se trudi ugraditi u svoje građane ratnički mentalitet, potrebu za stalnim oprezom i nepovjerenje i sumnjičavost prema strancima.
- Fašističko društvo vodi "pravedni" vođa, kojeg obično podržava skupina elitnih kapitalista. Hijerarhija je rasprostranjena u svim aspektima društva - svaka ulica, svako radno mjesto, u svakoj školi, ima svog lokalnog Poglavnika, u obliku birokrata i policajca koji društvo priprema za rat u svim vremenima. Apsolutna moć društvene hijerarhije prevladava u svemu, a time je formirano totalitarno društvo. Predstavnik vlade je prihvatljiv samo ako se može kontrolisati i regulisati, direktna demokracija se smatra najvećim od svih zločina. Svi koji se protive društvenoj hijerarhiji fašizma bit će zarobljeni ili pogubljeni.

- Svojom agresivnošću fašisti su odveli svijet u najstrašnji sukob u ljudskoj historiji – Drugi svjetski rat;
- Rezultat je bio oko 50 miliona mrtvih i poginulih i neprocijeniva materijalna šteta.

POSljedICE FAŠIZMA I II SVJETSKOG RATA

ZLA FAŠIZMA:

- Fašisti su označavali nepoželjne ljude u društvu posebnim simbolima i određivali ih na taj način kao mete za uništenje;
- U svojim koncentracionim logorima su masovno uništavali civile, žene, djecu i starce koji su pripadali “nižim narodima”.
- Spaljivali su nepoželjne knjige i smatrali se nadljudima, koji sa svijeta treba da uklone „niže narode i rase“.

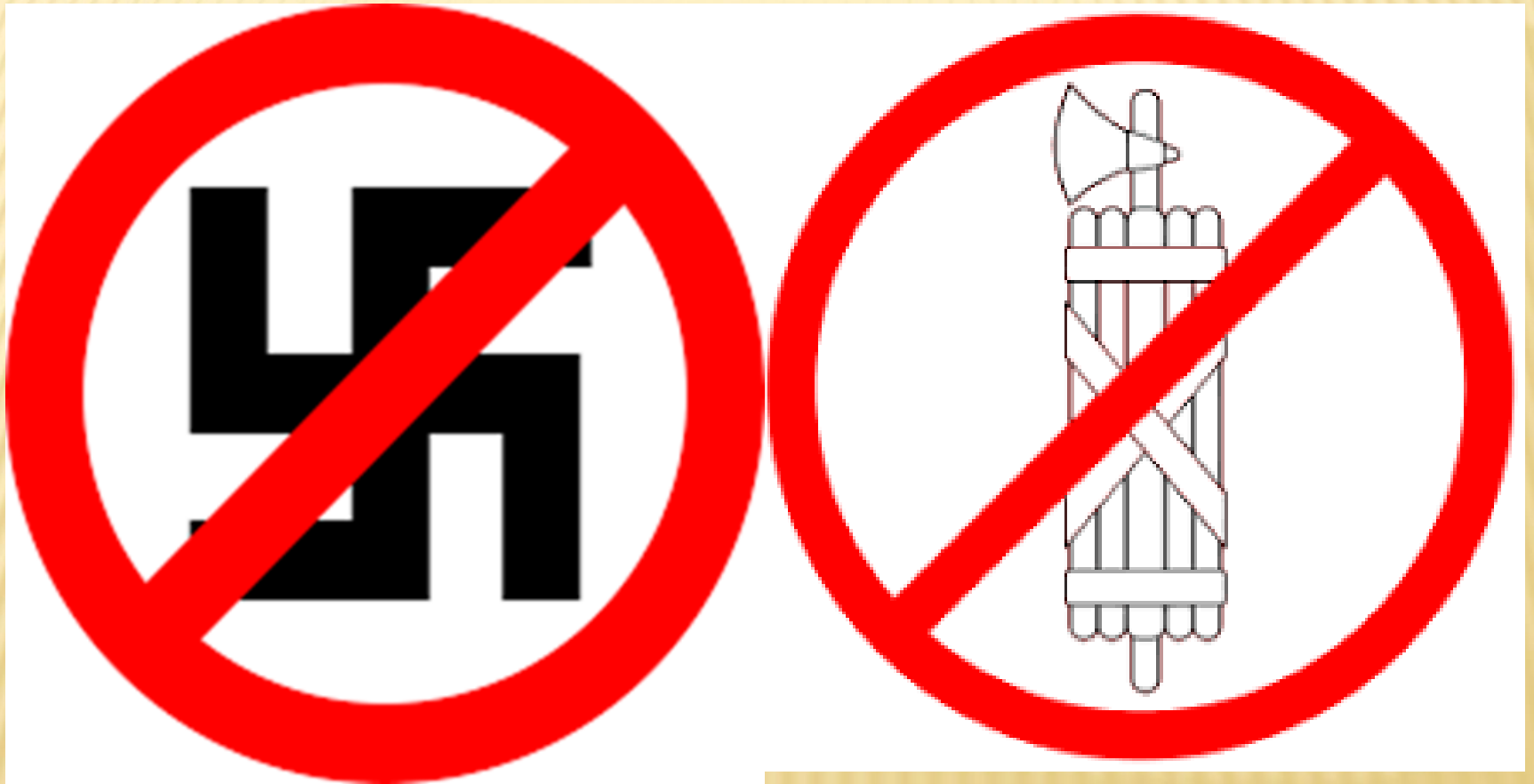
PAD BERLINA, GLAVNOG GRADA I NJEMAČKOG FAŠISTIČKOG SJEDIŠTA, OZNAČIO JE KRAJ BORBE PROTIV FAŠIZMA

ŠTA JE ANTIFAŠIZAM?

- ✘ **Antifašizam** je pokret protiv fašizma i nacizma, koji se od sredine 1930-ih pojavio u gotovo svim evropskim zemljama, i koji je u različitim oblicima otpora okupljao različite političke stranke (demokrate, liberale, socijaliste, komuniste, demokršćane i dr.). Naziv antifašizam razvio se u današnjem značenju zbog toga što se "fašizam" koristio kao generički pojam koji označuje ideologije, političke pokrete i organizacije te vladavinske poretke koji su po svojoj socijalnoj osnovi i političkoj funkciji te metodama djelovanja srodni italijanskom fašizmu (kao i njemačkom nacizmu). Stoga je i opozicija stavovima i akcijama desnih ekstremističkih stranaka i pokreta nužno dobila i vlastiti pojam.
- ✘ Antifašizam je politički pokret utemeljen na najširim demokratskim osnovama i na negaciji bitnih ideoloških postavki ovih dvaju pokreta. U fašističko-nacističkim agresijama 1930-ih i u vrijeme II. svjetskoga rata antifašizam prerasta u državnu politiku mnogih zemalja radi očuvanja nezavisnosti protiv fašističkog prezezanja.

SIMBOLI ANTIFAŠIZMA

ZADACI ANTIFAŠISTA:

- ✘ Sprječavanje širenja straha i mržnje prema drugom i drugačijem.
- ✘ Sprječavanje isključivanja drugog i drugačijeg iz društvenih okvira.
- ✘ Borba protiv agresivnosti i tlačenja slabijih.
- ✘ Borba protiv odbacivanja različitog mišljenja bez argumenata, samo zato što se ne slaže sa vlastitim mišljenjem.

INTERESANTNO:

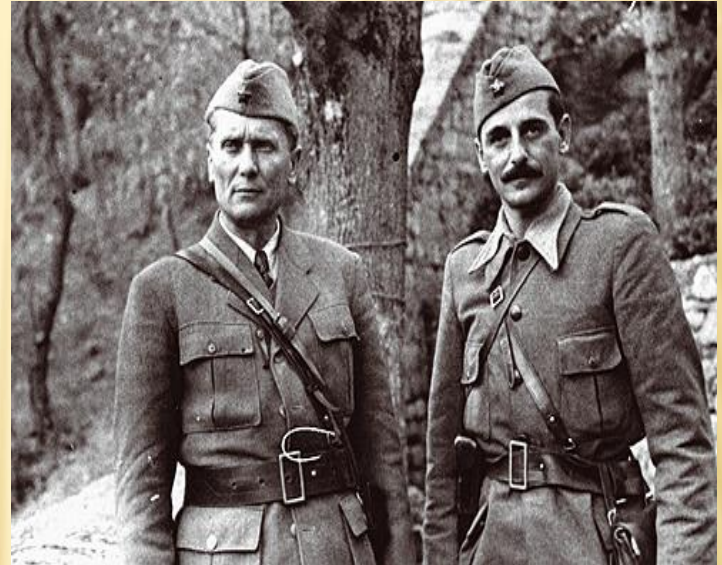
- ✘ Na istoku Evrope pod komunističkom vladavinom pod naziv "antifašizam" je zloupotrebljavan na način da se ustanove i ideje zapadne liberalne demokratije u kapitalističkim zemljama Zapada ponekad prikazivalo kao – fašističke.
- ✘ Komunisti su se držali kao da pravo na naziv "antifašist" imaju - komunisti i nitko drugi. Tako su vlasti DDR-a nazivale Berlinski zid kojega su podigle da spriječe bijeg vlastitog stanovništva na Zapad, nazivale "antifašistički obrambeni zid" (njem. „antifaschistischer Schutzwall“).
- ✘ U oslobađanju Evrope jednako važnu ulogu odigrale su i snage Crvene armije i snage Saveznika.

PRIČA O BOSNI:

- U toku II svjetskog rata Bosna i Hercegovina imala je ključnu ulogu u borbi protiv fašizma. Ključne ofanzive odigrale su se na tlu BiH, najviše partizanskih štabova nalazilo se na tlu Bosne i Hercegovine.
- Bitka na Sutjesci, je trajala od sredine maja do sredine juna 1943. godine, uz bitku na Neretvi, važi za jednu od najvećih borbi koje su partizani vodili tokom Drugog svjetskog rata na području BiH.

JOSIP BROZ TITO

9. MAJ DAN ZLATNIH LJILJANA

- 9. maja se obilježava i Dan zlatnih ljiljana
- Ovaj orden se dodjeljuje svim herojima odbrane nezavisnosti i suverenosti Bosne i Hercegovine za period 1992-1995. godina.